Maa- ja metsätalousvaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi neuvoston asetuksen (EY) N:o 1224/2009 muuttamisesta sekä neuvoston asetusten (EY) N:o 768/2005, (EY) N:o 1967/2006, (EY) N:o 1005/2008 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/1139 muuttamisesta kalastuksenvalvonnan osalta (Kalastuksenvalvontaa koskevien asetusten muuttaminen)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi neuvoston asetuksen (EY) N:o 1224/2009 muuttamisesta sekä neuvoston asetusten (EY) N:o 768/2005, (EY) N:o 1967/2006, (EY) N:o 1005/2008 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/1139 muuttamisesta kalastuksenvalvonnan osalta (Kalastuksenvalvontaa koskevien asetusten muuttaminen) (U 66/2018 vp): Maa- ja metsätalousvaliokuntaan on saapunut jatkokirjelmä UJ 5/2020 vp — U 66/2018 vp mahdollisia toimenpiteitä varten.

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi neuvoston asetuksen (EY) N:o 1224/2009 muuttamisesta sekä neuvoston asetusten (EY) N:o 768/2005, (EY) N:o 1967/2006, (EY) N:o 1005/2008 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/1139 muuttamisesta kalastuksenvalvonnan osalta (Kalastuksenvalvontaa koskevien asetusten muuttaminen) (U 66/2018 vp): Maa- ja metsätalousvaliokuntaan on saapunut jatkokirjelmä UJ 8/2020 vp — U 66/2018 vp mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- neuvotteleva virkamies Harri Kukka, maa- ja metsätalousministeriö

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- ympäristöministeriö
- Luonnonvarakeskus
- Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- Kalatalouden Keskusliitto
- Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry
- Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry
- WWF Suomi

Valmis
5.0

Viitetiedot

Valiokunta on antanut asiasta aikaisemmin lausunnon MmVL 16/2018 vp

VALTIONEUVOSTON JATKOKIRJELMÄT

Ehdotus

Euroopan unionin komissio antoi 30 päivänä toukokuuta 2018 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi neuvoston asetuksen (EY) N:o 1224/2009 muuttamisesta sekä neuvoston asetusten (EY) N:o 768/2005, (EY) N:o 1967/2006 ja (EY) N:o 1005/2008 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/1139 muuttamisesta kalastuksenvalvonnan osalta (COM(2018) 368 final).

Jatkokirjelmissä selostetaan komission ehdotuksen käsittelyvaiheita maatalous- ja kalastusneuvostossa ja neuvoston työryhmissä. Puheenjohtamaa Kroatian tavoitteena on muodostaa kesäkuun 2020 ministerineuvostossa neuvoston yleisnäkemys komission ehdotukseen. Yleisnäkemyksen on tarkoitus kattaa neuvoston kalastuksenvalvonta-asetuksen artiklat 4—68. Neuvoston työryhmä käsittelee puheenjohtajan kompromissiehdotusta kevään aikana.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvoston yleiskanta on aiemman U-kirjelmän ja eduskunnan kannan mukainen.

Valtioneuvosto pitää vaikuttavaa ja kustannustehokasta kalastuksenvalvontaa välttämättömänä ja tärkeänä osana yhteistä kalastuspolitiikkaa kestävien kalakantojen turvaamiseksi. Kalastuksenvalvonta tulee sopeuttaa kunkin alueen ja kalastusmuodon erityispiirteisiin. Yhteisen kalastuspolitiikan tavoitteisiin nähden ylimitoitettuja, kustannuksia lisääviä kaikille pakollisia vaatimuksia ja menetelmiä ei tule ottaa käyttöön.

Valtioneuvosto tukee esityksiä paperimuotoisen raportoinnin muuttamisesta pelkästään sähköiseksi muun muassa kalastuksessa, kalatuotteiden jäljitettävyydessä ja ulkomaankaupan saalistodistusjärjestelmässä. Rannikkoalusten mobiiliseurantaa valtioneuvosto pitää kuitenkin ylimitoitettuna toimenpiteenä. Jos rannikkokalastuksen sähköinen kalastuspäiväkirja ja mobiiliseuranta päätetään sisällyttää velvoitteisiin, ne tulee toteuttaa elinkeinon kannalta mahdollisimman joustavalla ja kustannustehokkaalla tavalla.

Valtioneuvosto katsoo, että vapaa-ajankalastuksen valvontaa koskevat muutokset ovat hyväksyttävissä, jos ne edellyttävät vain kohtuullisia muutoksia Suomessa jo käytössä oleviin menettelyihin, eikä vapaa-ajan kalastusta koskevista esityksistä saa aiheutua merkittävästi lisää kustannuksia tai byrokratiaa.

Valtioneuvoston uusi kanta liittyy kalastuspäiväkirjassa tehtävään saaliin määrää ja kalalajikohtaista koostumusta koskevaan arvioon. Itämerellä voimassa olevan poikkeuksen mukaan 10 %:n poikkeamasääntö koskee lajittelemattomassa saaliissa koko saaliin määrää, mutta ei lajikohtaista

määrää. Komission ehdotuksessa Itämeren poikkeus kumottaisiin, ja myös lajittelemattomassa saaliissa sallittaisiin enintään 10 %:n poikkeama lajeittain. Suomalaisten alusten kohdalla tämä koskee erityisesti silakan ja kilohailin troolikalastusta, jossa saaliit menevät lajittelemattomina suuriin säiliöihin. Valtioneuvosto on valmis hyväksymään Itämeren poikkeuksen kumoamisen. Valtioneuvosto vaatii tällöin, että neuvoston valvonta-asetuksen säännös muutetaan kalastajien kannalta kohtuulliseksi esimerkiksi niin, että 10 %:n poikkeamasääntö olisi sekä lajikohtainen että koko saaliin määrää koskeva, mutta laskettaisiin kummassakin tapauksessa suhteessa koko saaliin määrään.

Valtioneuvosto on täydentänyt kantaansa suurempien alusten etävalvonnan, punnitussääntöjen ja suoramyyntiä koskevien poikkeusten osalta. Valtioneuvosto pitää komission alkuperäistä ehdotusta alusten etävalvonnasta selkeämpänä kuin puheenjohtajamaa Kroatian tekemää kompromissiehdotusta ja tukee erityisesti siinä esitettyä riskiperusteista lähestymistapaa. Valtioneuvosto suhtautuu edelleen kielteisesti ehdotettuun kameravalvontaan ja muihin ehdotuksiin sellaisen tekniikan käytöstä, joka on Suomen kalastuslaivaston valvomiseksi Itämeren oloissa tarpeetonta ja joka aiheuttaa hallinnollista taakkaa ja kustannuksia.

Valtioneuvoston kannan mukaan puheenjohtajan punnitussääntöjä koskeva kompromissiesitys on Suomen kannalta huomattavasti parempi kuin komission alkuperäinen ehdotus. Kompromissiesitykseen sisältyisi muun muassa mahdollisuus punnita saaliit vasta kuljetuksen jälkeen erityistä valvontasuunnitelmaa noudattaen, mikä on Suomessa varsin yleinen käytäntö erityisesti silakan ja kilohailin toimituksissa rehukäyttöön. Puheenjohtaja on myös jättänyt esityksestään pois komission ehdotuksen punnitsijoiden rekisteröinnistä. Nämä ovat kannatettavissa olevia ehdotuksia, mutta eräät yksityiskohdat punnituksiin liittyvissä säännöissä vaativat vielä huolellista tarkastelua.

Valtioneuvosto katsoo, että komission ehdotus sallia enintään 5 kg:n myynti suoraan kalastajalta kuluttajalle ei ole hyväksyttävä, koska jo yksi lohi painaa usein tätä enemmän ja suoramyynti on monelle rannikkokalastajalle keino lisätä saaliinsa arvoa. Valtioneuvoston kannan mukaan puheenjohtajan kompromissiesitys 15 kg:n enimmäisrajasta on hyväksyttävissä, sillä rajoitus on osta- ja päiväkohtainen eli kalastaja voi saman päivän aikana myydä suoramyyntinä tätä enemmän, mutta ei yhdelle kuluttajalle.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Komission ehdotuksen päätavoitteet ovat tehdä unionin kalastuksenvalvontajärjestelmä tehokkaammaksi ja vaikuttavammaksi sekä saattaa valvontajärjestelmä ajantasaiseksi vuonna 2013 uudistetun yhteisen kalastuspolitiikan kanssa. Valiokunta toteaa, että vaikuttava ja kustannustehokas kalastuksenvalvonta on välttämätön ja tärkeä osa yhteistä kalastuspolitiikkaa, jolla pyritään turvaamaan kalakantojen kestävyys. Valvonnan kustannusten tulee kuitenkin olla suhteessa valvonnan todennettavissa oleviin hyötyihin, ja kustannuksia tulee tarkastella rannikkokalastuksen eri muotojen ja ammattikalastajaryhmien näkökulmasta siten, että valvontaa koskevat vaatimukset eivät muodostu kalastajien kannalta kohtuuttomiksi.

Valiokunnan lausunto MmVL 6/2020 vp

Valtioneuvoston kirjelmässä todetaan, että komission ehdottamista lisävaatimuksista aiheutuvat investoinnit ja kehittämiskustannukset voidaan todennäköisesti korvata ainakin pääosin Euroopan meri- ja kalatalousrahaston tuella. Komission ehdotuksessa suurimmat investointitarpeet olisivat Suomessa aiheutuneet kalasatamissa punnitusvelvoitteiden täyttämisestä, mutta puheenjohtajamaan kompromissiesityksen myötä tämä investointitarve on poistumassa. Komission ehdotuksen vaatimusten täyttämiseen liittyvät käyttö- ja ylläpitokustannukset esimerkiksi mahdolliseen mobiili- ja kameravalvontaan liittyen jäisivät valtion ja yrittäjien vastuulle. Valiokunta pitää tärkeänä, että erityisesti yksittäisiin kalastajiin kohdistuvat kustannukset jäävät mahdollisimman pieniksi.

Valiokunta katsoo, että uusien teknisten valvontakeinojen kuten, etä-, mobiili- ja kameravalvonnan, kehittäminen ja niiden käytön laajentaminen voi pidemmällä aikavälillä ja riskiarviointiin perustuen valikoiden toteutettuna olla mahdollista siltä osin kuin tekniikoilla voidaan saavuttaa säästöjä valvonnan kustannuksissa. Suomessa on muun muassa lohenpyynnin osalta kokemusta mobiililaitteella tapahtuvasta ennakkoilmoitusmenettelystä. Valiokunta korostaa kuitenkin, että tällaisten uusien teknisten valvontakeinojen kohtuullisuutta tulee arvioida eri kalastajaryhmien ja olemassa olevien teknisten valmiuksien kannalta. Uusien teknisten keinojen käyttöönotolle tulee taata riittävän pitkät siirtymäajat sekä varmistaa mahdollisuus taloudellisen tuen saamiseen edellä mainituilla tavoin Euroopan meri- ja kalatalousrahaston varoista.

Komission esityksen mukaisesti jäljitettävyyttä ja ostoilmoituksia koskevista säännöistä annettaisiin poikkeus 5 kg:n kalaerän myyntiin suoraan kalastajalta kuluttajalle. Puheenjohtajamaan kompromissiesityksessä suoramyyntiä koskevia poikkeuksia laajennettaisiin siten, että kalaerän koko voisi olla korkeintaan 15 kg ja että tämä enimmäismäärä olisi ostaja- ja päiväkohtainen. Suoramyyntiä koskeva rajoitus ei koske rekisteröityjä ostajia, ja ostajiksi voivat valiokunnan saamien tietojen mukaan rekisteröityä kaupallisten toimijoiden lisäksi myös muun muassa tutkimuslaitokset tehdessään hankintoja tieteellistä tutkimusta varten. Valiokunta toteaa, että suoramyynnin mahdollisuus on erityisesti pienille kalastusalan toimijoille tärkeä, ja puheenjohtajan kompromissiesitys on tältä osin parempi kuin komission alkuperäinen ehdotus. Valiokunta korostaa lisäksi, että poikkeuksen soveltaminen tulee myös käytännössä toteuttaa siten, että sillä ei vaaranneta valvonnan tavoitteita.

Komission ehdotuksen mukaan jäsenvaltioilla tulee olla rekisteröinti- tai lupajärjestelmä vapaa-ajankalastukseen osallistuvien luonnollisten ja oikeushenkilöiden lukumäärän seuraamiseksi. Jäsenvaltioiden tulee myös järjestää vapaa-ajankalastuksessa saatuja saaliita koskeva tiedonkeruu. Puutteet vapaa-ajankalastuksen saalistietojen ja kalastuksen määrän arvioinnissa ovat jo pitkään olleet tiedossa, ja valiokunta katsookin, että vapaa-ajankalastuksen seurantaa ja saalisilmoituksia tulee tältä osin tehostaa. Vaelluskalakantojen kannalta seurannan tehostamistarve koskee yhtä lailla merialueita ja sisävesiä, jotka jäävät komission ehdotuksen ulkopuolelle. Valiokunta korostaa, että vapaa-ajan kalastuksen valvontaa koskevia muutoksia komission ja puheenjohtajamaan ehdotuksissa ei tule tarkastella vain suhteessa Suomessa jo käytössä oleviin menettelyihin, vaan ottaen myös huomioon edellä mainittu tehostamistarve ja kehitteillä oleva oma kala -tietojärjestelmä.

Valiokunnan lausunto MmVL 6/2020 vp

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Maa- ja metsätalousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 17.4.2020

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Anne Kalmari kesk
varapuheenjohtaja Ritva Elomaa ps
jäsen Satu Hassi vihr
jäsen Janne Heikkinen kok
jäsen Jari Myllykoski vas
jäsen Anders Norrback r
jäsen Raimo Piirainen sd
jäsen Jenni Pitko vihr
jäsen Mikko Savola kesk
jäsen Jenna Simula ps
jäsen Peter Östman kd
varajäsen Ari Koponen ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuire Taina